

7de årg.

**"SVENSK
BRANDKÅRSTIDNING"**

FACKORGAN FÖR SVERIGES BRANDKÅRER.

N:o 12   Centraltryckeriet
Örebro 1918   **Dec. 1918**

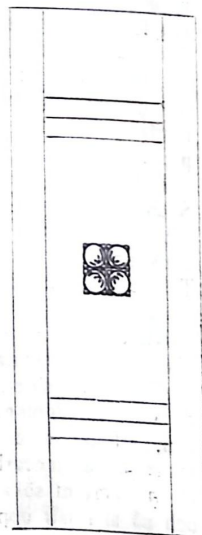
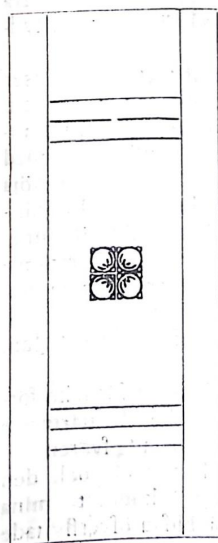
Äges af:
**Svenska Brandmänna-
Förbundet**
Utkommer en gång i mån.

Redaktör och utgivare:
ARV. W. SVENSSON
ÖREBRO
Telefon 26

Prenumerationspris:
Kr. 3:30 för år. Löss. 25 öre
Annonspriiser:
I texten 1 kr., i andra planer
70 öre pr cm. och spalt

GOD JUL OCH GODT NYTT ÅR!

RED. AF SVENSK BRANDKÅRS-TIDNING.

Aflösning.

Med detta nummer af Svensk Brandkårs-Tidning öfverlämnar jag redaktörskapet till Brandmästaren i Eskilstuna herr K. Söderberg, hvilken af Förbundsstyrelsen utsetts till efterträdare på redaktörsposten. Jag har som skäl för min afgång som utgivare af tidningen, för Styrelsen framhållit nödvändigheten af ett ombyte af redaktör. En tidning som vår bör ej för länge arbeta under samma regim, ty då är att befara att den ärade läsekretsen börjar att tröttna, och sådant är ju för en tidning allt annat än lämpligt.

Uppfattningen och omdömet om vårt yrkes angelägenheter är helt naturligt olika hos olika personer och framträder detta gifvevis mycket skarpt i en facktidning. Jag anser det därför nödvändigt att ett ombyte sker för att därigenom gifva tidningen en annan prägel. Att innehålllet i tidningen under de gångna åren lämnat öfrigt att önska, erkänner jag till fullo, men har jag härvid alltid räknat på den ärade läsekretsens öfverseende. Mycket beror härvid på under hvilka ekonomiska förhållanden en tidning arbetar. Att tidningens ekonomi under isynnerhet de sista åren ej varit så synnerligen lysande, får till en stor del tillskrifvas den oerhörda prisstegringen på såväl tryck som papper och öfrig materiel för tidningen.

Då jag nu öfverlämnar utgifvandet af Svensk Brandkårs-Tidning vill jag till en var som på ett eller annat sätt gynnat densamma, frambära mitt vördsamma tack. Till de ärade firmor som välvilligt anlitat tidningen som annonsorgan får jag äfven framföra mitt tack och innesluter jag min efterträdare i samma benägna välvilja hos samtliga annonsörer. Ett särskilt tack till de som till tidningen insändt meddelanden, artiklar o. d. Jag vill därför uppmana dessa medarbetare att på allt sätt äfven framgent söka omhulda vår tidning och på alla sätt uppmuntra den blifvande

redaktören. I förhoppning att Svensk Brandkårs-Tidning må gå en lyckosam framtid tillmötes tillönskar jag den nye redaktören lycka och framgång i sitt arbete.

Örebro i December 1918.

Arv. W. Svensson

Då redigeringen af Svensk Brandkårs-Tidning från och med ingången af år 1919 öfvergår i undertecknads oerfarna händer, vill jag härmed till samliga förbundsmedlemmar, prenumeranter och öfriga tidningens läsare och gynnare rikta en vädjan att så mycket som möjligt bistå mig med insändande af notiser, artiklar m. m., på det att tidningens innehåll må blifva så innehåll rikt och intressant som möjligt.

Svensk Brandkårs-Tidnings spalter komma att stå öppna för brandmän af alla grader, för införande af meddelanden, inlägg och diskussioner i frågor som röra brandväsendet, dess organisations-, aflösnings- och tjänsteförhållanden m. m. Tidningen vill således i fortsättningen vara det språkrör som brandmännen utan tvivel äro i behof af.

På grund af de oerhört stegrade priser å papper, tryckningskostnader m. m, som nu råda, har styrelsen beslutat att tidningen under nästa år skall utkomma med endast 6 nummer i stället för att höja prenumerationspriset. Dock skall tidningen göras något fylligare till sitt innehåll, så att valutan för prenumerationsafgiften, som förblir densamma som nu, icke må blifva allt för mycket reducerad.

Tidningens adress blifver från 1 Jan. 1919 *Eskilstuna*.

Prenumeration å tidningen för icke förbundsmedlemmar kan ske å närmaste postanstalt eller direkt hos utgifvaren.

I hopp om att det förtroende och den välvilliga hägkomst som kommit mina företrädare till del må blifva öfverflyttade

på mig, vill jag ännu en gång uppmana isynnerhet Svenska Brandmannaförbundets medlemmar som äfven öfriga tidningens prenumeranter att i bästa möjliga mån var i sin stad, verka för tidningens spridning och framgång.

Samla prenumeranter, upptag annonser och insänd meddelanden och notiser!

Svenska Brandmannaförbundets och Svensk Brandkärs-Tidnings framgång vare allas vår lösen!

Under förhoppning om ett snarti återseende i tidningens spalter, tillönskar jag samtliga tidningens läsare och annonsörer

Ett godt nytt år!

Eskilstuna i December 1918.

Konrad Söderberg.

God jul!

Ja nu ha vi jul igen och julklockorna ringa åter sitt bing-bång, bing-bång. Det är gamla melodier men ändå alltid nya och efterlängtrade ty de göra sinnet ljus och gladt och mana fram bilder från vår barndomstid då världen var så stor och Lasse var så liten.

Redaktören för denna tidning skref för ett par dagar sedan: »att om du vill ha in något i julnumret så får du raska på —». Ja visst vill jag ha in en jultalsning till förbundets medlemmar fastän det som vanligt är ondt om tid. Som inledning får jag dock vända mig direkt till redaktören med ett tack för god vakt. Det är nämligen så att han från nyår kommer att lämna tidningen i andra händer och som han under sitt redaktörskap presterat ett godt arbete är han ett varmt tack värd.

Att han nu kommer att afgå beror uteslutande på bristande tid. Hans intresse för tidningen och förbundet kvarstår dock och framgår bäst däraf att han själf utsett den efterträdare, som styrelsen antagit.

På tal om intresse så torde få af oss ha ådagalagt större för förbundet än just vår nu afgående redaktör, Arv. Svensson. Han är en af dem, som varit med från början och som med sitt goda gemyt och sin ljusa syn på

tingen alltid haft en möjlighet kvar då andras varit förbrukade. Att han nu »drar sig tillbaka» beror, förutom på det angifna skälet, sannolikt på »tidsandan» mot hvilken, liksom det påstås om dumheten, själfva gudarne kämpa förgäfvat.

Ett varmt tack för hvad du gjort som redaktör och som förbundskamrat!

Den nya redaktören kommer själf att i en anmälan presentera sig samt framlägga program för tidningen under kommande år.

På grund af dyrtiden, som i oroväckande grad ökat kostnaderna för varje nummer måste någon förändring ske för att affären skall gå ihop. Den nya redaktören kommer att klarlägga detta i nyårsnumret.

Nu när det är så godt som slut på det stora kriget få vi hoppas att allt så småningom skall återgå till det normala, däri äfven inbegripet Svenska Brandmannaförbundet. Under de senaste åren har den mest brännande frågan varit hur man allt som allt skulle kunna leva, och detta har gjort att helt andra frågor kommit i förgrunden än de, som tillhöra förbundets program. Ja, det har i något fall gått därhän att föreningar af brandmän ingått i kamporganisationer för att såmedelst få sin ekonomiska ställning något så när hållbar.

Där så skett måste det dock ha varit mycket tungt vägande skäl för en sådan handling, hvilken ligger helt utom ramen för Svenska

Förbandslådor

Från 3:— till 35:— kr.

SJUKVÅRDS- OCH
FÖRBANDSARTIKLAR

GUMMIVAROR

m. m., m. m.

köpas bäst och billigast från

Fritz Svensson,

Drottningg. 34 ÖREBRO Rikstel. 1689

Brandmannaförbundet. Förbundet är som yrkesförening opolitiskt och söker icke inverka på sina medlemmar i någon politisk riktning, men det har alltså härför den åsikten att vi äro en samhällets skyddsvakt mot den »röda hanen» och att när den börjar gala får ingen svika sin fana.

Vårt förbund har i anslutning härtill i hufvudsak arbetat på att göra sina medlemmar allt bättre och bättre rustade för denna strid, samt att åleka sitt yrke och hålla det högt. Då nu mer än någonsin ett politiskt nydningsarbete pågår och demokraten gör stora landvinningar kan jag inte underlåta att framhålla att vårt förbund, enligt min åsikt, är sant demokratiskt. Det innefattar nämligen brandmän af alla grader, med lika yttrande- och rösträtt för en var och kunde därför utgöra ett värdigt mönster för en bättre framtida.

Människan är dock så egoistisk att det ifrågasättes att fullt rena bevekelsegrunder kunna föreligga för ett arbete inom en sådan ram och därför är det äfven förslag å bane att inom detta område skapa klasser. Nåja, företeelsen är ju inte vare sig ny eller annars enastående men det bliver ju, som Kipling säger, en annan historia.

Tänk ändå om vi skulle besluta oss för, att under det år som nu snart kommer, arbeta på, att nå det mästa möjliga inom det gamla programmets ram, om vi bland annat skulle försöka bli ännu bättre brandmän — ja hvarför inte äfven bättre män, som lämnade avunden och bakdanteriet tillsammans med både lismandet och kryperiet. Det är ju mycket på en gång, men hvarför inte tömma bragebägaren. Om vi så gör gå vi säkert gladare tider tillmötes och bli till större gagn för de samhällen hvilka vi äro satta att tjäna.

Måtte så julen bringa glädje och trefnad till alla förbundets medlemmar, ja till alla brandmän, och måtte det förunnas oss, att med eller utan »larm» få en angenäm helg.

En god jul och ett riktigt godt nytt år!

Ordföranden.

G Y N N A

SVENSK BRANDKÅRS-TIDNING

ANNONSÖRER!

Film-eldsvådor.

Några reflektioner med anledning af den stora brandkatastrofen vid Friedrichstrasse i Berlin.

Den kinematografiska filmen utgöres af en celluloidremsa preparerad med ett gelantinskit och en ljuskänslig bromsilveremulsion. Gelatin och bromsilver äro jämförelsevis ofarliga, celluloiden däremot ett af de mest eldfångande ämnen vi känna. I kemiskt afseende utgöres den af en nitrerad cellulosa alltså egentligen bomullskrut. Filmens eldfångdhed beror på följande egenskaper: Antändningstemperaturen är förhållandevis låg, antändningen sker icke långsamt utan med explosionsartad hastighet. Explosionsgaserna äro kolsvarta och sotfyllda, mycket giftiga och hafva äfven på större afstand från antändningsstället en temperatur af mellan två- och trehundra grader. Skenbart i motsatsförhållande härtill står det faktum att ett med en tändeticka antändt filmstycke förbrinner rätt långsamt. Detta beror på att gelantinskitet utgör ett skydd och motverkar uppnåendet af någon högre temperatur. Men så fort af någon anledning, t. ex. antändning genom en elektrisk gnista, större hetta uppstår, följer omedelbart en explosionsartad förbränning hvarvid temperaturen stegras oerhördt. Vid en långsam icke explosiv förbränning kan det inträffa att den därvid bildade gasen, efter att hafva blandat sig med luft, ännu antändes, denna gång explosivt och därvid antändes allt brännbart i omgifningen, så att så godt som omedelbart alla utrymmen i hela huset, dit gasen framträngt, stå i ljusan låga. Inandningen af denna varma, giftiga gas kan mycket hastigt medföra döden. Så blef vid en biografeldsvåda maskinisten funnen död på en plats långt från den hvarst han haft sitt arbete och elden härjat. Detta tyder på att han omkommit endast på grund af inandning af den giftiga gasen. Den plöteligt framträngande och allt i djupaste mörker försänkande gasen framkallar i regel panik bland de i lokalen sig uppehållande personerna.

Att ett ämne med så farliga egenskaper blivit föremål för en betydande industri, som likväl icke kunnat underordnas samma bestämmelser som sprängämnesfabrikation, nämligen att så långt som möjligt afsläpnas från människoboningar, betyder naturligtvis indragande af en afsevärd risk för eldfara till tätbefolkade områden. Bekämpandet af denna risk är en af de viktigaste uppgifter den uppväxande filmindustrien har att syssla med. Närmast är det en rent teknisk fråga. Den ideala lös-

ningen vore naturligtvis ersättande af den hitintills brukliga, genom sin eldfärlighet riskabla, filmen med en icke brännbar dylik. Detta har redan till en viss grad lyckats. Det finnes en obrännbar film t. ex. den före kriget af Farbenwerke, Bayer i Elberfeld framställda. Men denna obrännbara film har icke ännu alla de företräden som de vanliga brännbara särskilt i fråga om smidighet och hållbarhet och kommer därför knappast ifråga som biografifilms. Så länge den brännbara filmen användes måste emellertid tekniken vidtaga lämpliga anordningar för att i största möjliga utsträckning begränsa eldfaran därvid. I detta afseende göras alltså oafbrutet stora framsteg. Dessa anordningar måste naturligtvis kompletteras med vederbörande myndigheters föreskrifter rörande brandskydd.

Värst utsatt för filantändning är själfva apparatrummet. Hettan från den elektriska ljusbågen antänder ofelbart filmen om den under upprullandet endast några ögonblick kvarhållas framför objektivet. Därför fordras i vederbörande förordningar att apparatrummet skall genom en plåtklädd dörr vara skild från angränsande rum och att den ställning, som uppstår själfva apparaten, skall vara plåtklädd. Vid Bioskop Filmverlein Gesellschaft har dock, enligt hvad undersökning efter katastrofen ådagalagdt, elden icke utbrutit i apparatrummet. En montör var just i det ögonblick elden började, sysselsatt med något arbete vid maskinen, rullen på hvilken filmen upp- och afrullas var placerad på maskinen och kolen i bågglampan voro nya och oskadade.

En mycket riskabel plats är äfven »klister-rummet», d. v. s. den lokal hvari bitar af filmen bortklippas och ersättas med andra hvilka fastklistras vid filmen. I klisterummet på en filmatelje råder en liflig verksamhet och flera tusen meter film äro där på en gång i arbete. Vid Bioskop-Gesellschaft började emellertid eldsvådan icke heller där utan i lager-rummet, den tredje farliga punkten. Här kan äfven själfantändning äga rum. Denna den farligaste och kanske allmänaust förekommande af alla brandorsaker har dock, enligt hvad hittills iakttagits, förekommit endast vid mycket gammal films och kommer knappast i betraktande vid ett fall som detta, då all films var ny och fuktig. Troligen orsakades eldsvådan af någon yttre anledning, som egentligen skulle varit utesluten om polisföreskrifterna blivit vederbörligt beaktade. De viktiga af dessa röra sättet för förvaringen och den största tillåtna kvantitet som får lagras på samma plats. Filmen får t. ex. lagras endast i tillslutna järnskåp, men vid Bioskop-

Gesellschaft begagnades för detta ändamål endast öppna fack. Antändning genom en felaktig elektrisk ledning eller genom en vårdslöst bortkastad brinnande cigarettstump ligger alltså inom möjligheternas gränser.

Lagerkvantiteten är beroende på husets ändamål och byggnadsätt. Betraktar man byggnaden vid Friedrichstrasse, hvari katastrofen ägde rum, som boningshus, var det tillåtet att lagra endast upp till 50 kg. films, betraktar man den åter som affärshus var maximum 500 kg. Bioskop Gesellschaft hade emellertid enligt sakkunnig uppskattning, ett lager på 250,000 m. — man talar t. o. m. om 600,000 m. — Under dessa förutsättningar är eldsvådans kolossala omfattning lättförklarlig.

Dessa förhållanden påkalla en grundlig undersökning om huru filmföretagen följa gällande brand- och polisförordningar.

(Efter Feuerpolizei.)

Järnkonstruktionernas eldsäkerhet.

Järnkonstruktioner, hvilka äro särskildt och på ett riktigt sätt utförda med hänsyn till det ändamål de äfse att betjäna, höra till det mest tillförlitliga och praktiska som i byggnadsvägar kan presteras samt förtjäna till fullo den tillit och det goda rykte de förvärfvat sig. Men lika som deras bärkraft beräknas efter den största tyngd de komma att uppbära, bör äfven deras eldsäkerhet planeras med afseende å den högsta temperatur och långvarigheten af den hetta de kunna blifva utsatta för.

Såsom kändt fördelas de i en betongbärande (balk) genom dess belastning uppkomna ämnesspänningarna sålunda, att på betonen (cement-, sand-, bokad-stenblandning) kommer nästan uteslutande tryckspänning, medan de i betonens inre inlagda järnen ha att upptaga dragspänningen. En sådan fördelning af ämnesspänningen möjliggöres därigenom, att cementen häftar så synnerligen hårdt fast i järnet samt skyddar detta för rost, hvarjämte dessa båda ämnena utvidgas på i det närmaste samma sätt i värme, hvarför de verka tillsammans äfven vid temperaturväxlingar.

Visseligen känner man till fall, då en igenom järnet gående elektrisk ström sönderdelat det i betonen förefintliga vattnet, hvilket haft järnets rostande till följd, men fränsett dessa

elektrolytiska företeelser skyddar cementen järnet väl för rostande.

För att komma till rätta med möjligast litet järn och för att få balkarna lätta förläggas järndelarna helt nära till dessas undre yta (någon gång kommer jämväl den öfre ytan i fråga). Detta tillvägagångssätt innebär dock en stor fara hvad byggnadens eldsäkerhet angår. Under eldsvåda upphettas nämligen det tunna betonglagret och börjar redan vid 315° C. förlora sin hållfasthet, i det att vattnet afdunstar ifrån cementen. Denna af hettan åstadkomna förvittring tränger emellertid jämförelsevis långsamt från ytan till det inre; under en vanlig eldsvåda endast omkring 25 mm. Jämsides med att betonen förstörs, verkar hettan äfven kännbart på järndelarna, de där vid 300° förlora en del af sin styrka, och redan vid 500 å 600° förmå de ej längre uppbära den för dem bestämda bördan. Järnet uttänns härvid betydligt, lösgöres från betonen och brister till slut. Betänker man, att hettan vid en eldsvåda tidtals kan stiga ända till 1400° så innes lätt för hvilken fara byggnader, som innehålla järnkonstruktioner, äro utsatta. Alla järndelar böra följaktligen erhålla tillräckligt skydd. Dock behöfva de förstås icke vara lika väl isolerade exempelvis i ett fuktigt garfveri eller ett mejeri som i en träförädlingsfabrik. Likaså böra tagas i betraktande den i fråga varande inrättningens eldsläckningsmöjligheter. Sålunda är en liten fabrik med goda (t. ex. sprincklersläckare) på långt när icke så farlig som en stor fabrik, hvarst eldsläckningsattiraljerna äro briesfälliga och otillförlitliga. I Amerika, där man ju har den största erfarenheten beträffande eldsvådorna, fordra fackmännen, att järnet skall skyddas af ett lager om 40—100 mm. tjocklek, beroende på byggnadens art och den hetta, som i denna kan komma att utvecklas.

I afseende å järndelarnas skyddande spelar betonen beskeffenhet en betydelsefull roll, i det att en fin och jämn blandning är bättre än en sådan med större stenar uti; bästa resultat torde fås af 1 del cement, 4 delar sand och 6 delar bokad sten. De större stenarna spricka nämligen genom hettans inverkan och spränga löst betondelar. Åtminstone i mera betydande byggnader borde därför äfven alltid långa utskjutande kanter, på hvilka hettan blir i tillfälle att verka från två håll, förseas med i betonen inmurade järntrådsnät, så att denna icke vid starkare hetta spjälkes och järndelarna blottas. För reparatiönerna efter en eldsvåda är det åter af synnerlig vikt, att dragspänningen i en balk icke faller på cementen utan, såsom redan påpekats, på järn-

delarna. Detta förutsätter emellertid en noggrann nämnedom om kraftförelsen. Om balken konstruerats oriktigt, så att på betonen kommit för mycket dragspänning, hvilket ger sig tillkänna genom i bestämda riktningar gående sprickor, och betondelarna tillföljad af hettan skadas så, att de börja lösa sig, är balken omöjlig att reparera. Man känner för närvarande icke något sätt att till gammal betong foga ny med sådant resultat, att bägge skulle förena sig och bestå dragspänningen lika bra som en i sin helhet på samma gång gjord betongkonstruktion. En sålunda skadad balk måste helt och hållet förnyas, hvilket är ett mycket svårt göra. Här däremot hela dragspänningen förlagts till järnet och trycket till betonen, är det lätt att verkställa en reparation, äfven om järnet blottats. Den skadade betonen borttages och ny sättes i stället.

Gentemot eldfaran böra alltså viktigare järnbetonkonstruktioner skyddas genom att kring den till konstruktionen hörande delen ytterligare anbringas ett skyddslager. Detta sistnämnda kan ske på tvenne olika sätt. För det första så, att på den till bufvudkonstruktionen hörande och järnet skyddande delen påfyllas af samma betongmassa till nödig tjocklek. För pelare, hvilka som känt äro mycket viktiga byggnadsdelar, fordra amerikanarne ett 100 mm. tjockt sådant skyddstäck. Ett annat och ännu bättre sätt är att omgifva konstruktionen med ett alldeles särskildt eldisolerande ämne, i hvilket fall tjockleken något kan minskas, exempelvis till 65 mm. för en pelare.

Såsom en ändamålsenlig regel angående betongbeläggningsens styrka kring järndelarna må här ännu anföras en amerikansk bestämmelse. Järn, som är 6 mm. eller klenare skall skyddas till minst 25 mm. tjocklek. För grövre järn bör omhöljet utgå minst 4 gånger dess genomstärning, uppmätt på det ställe, hvarst skydd är behöfligt; över 100 mm. behöver man dock icke gå. (Brandluren.)

En eloge åt Kristinehamns brandkår.

Medicinalstyrelsen anbåller om k. m. ts bemyndigande att av förslagsanslaget till hospitalers underhåll till Kristinehamns stads brandstyrelse utbetala ett belopp av 835 kr. som ersättning för den vid eldsvådan 14 januari 1918 vid Kristinehamns hospital lämnade energiska eldsläckningshjälp, som enligt styrelsens mening bör särskildt belönas.

Insändt.

Till Red. av Svensk Brandkärs Tidning,
Örebro.

Med anledning af en anonym insändare i Svensk Brandkärs-Tidnings julnummer hvil-
kens mening går ut på att brandmännens öf-
vergång från vårt förbund till Kommunal-
arbetareförbundet skulle bero på någon under-
låtenhetssynd från styrelsens sida vill jag här
med försöka bemöta. För det första att Sven-
ska Brandmannaförbundet hittills ej varit
någon kamporganisation är ju förut flera gån-
ger tydligt förklaradt. Syftet med denna sam-
manslutning var att få brandmännens yrke
erkänt som sådant och ej blott som tillfälligt
arbete därvid kommunen tillgodojorde sig
ung, frisk arbetskraft, visserligen oskolad, men
billig och utan några som helst garantier för
vid öfveraansträngning förstörd hälsa och där-
igenom också framtid. Huru många som
genom detta förutvarande system, i regel tre
års oafbruten tjänstgöring, utan någon nämn-
värd fritid eller semester, samt på grund af
för låg manekapsnumerär, utan möjlighet till
aflösningar vid långvariga eldsvådor, fått sin
hälsa underminerad, för att ej säga fullkom-
ligt knäckt, och därigenom sin framtid förstörd
är omöjligt att bedöma, men att de äro många
är jag förvissad om. Genom det arbete vår
sammanslutning utfört, att organisera, väcka
sambörighetskänslan hos brandmännen, påvisa
fel och brister i samband med förutvarande
anställningsmetod, samt framför allt genom
att fostra sina medlemmar i för dem alldeles
obekanta parlamentariska metoder, har Svenska
Brandmannaförbundet utfört ett mycket godt
och enligt min mening ouppskattbart arbete.
Har någon annan form för detta arbete varit
eller blir lämpligare än den som styrelsen
hittintills tillämpadt får väl framtiden utvisa.
Att styrelsen vid sina förhandlingar ej låtit
några personliga sympatier eller antipatier,
eller, som »insändaren» ironiskt anmärker all-
för stor hänsynsfullhet mot inom förbunds-
styrelsen varande befäls personer inverka på
sin för brandmännens bästa alltid inriktade
sträffva, böra väl årsprotokollen utvisa.

Nej saken är nog den att förbundsmedlem-
marna ej velat eller önskat förbundets verk-
samhet omlagd och då har ju styrelsen ej
haft någon befogenhet att experimentera med
de små ekonomiska resurser som står till dess
förfogande.

Med utmärkt högaktning
Adolf Edberg.

Till Svensk Brandkärs-Tidning.

Auhålles om plats för nedanstående.

Ett år har nu snart gått till ända, ett år,
som varit mycket händelserikt om vi tänka
på den politiska situationen i Europa.

Afven för oss brandmän har det också varit
ett år fullt med bekymmer som detta grymma
världskrig haft i släptåg.

Om vi nu tänker på den ekonomiska sidan
af saken så kan det med fog sägas att samt-
liga brandmän inom Sverige fått dragas med
en alltför ringa betalning i förhållande till de
högt uppskrifvade priser på snart sagt allt
som för lifvets uppehälle varit nödvändigt.
I hvarje samhälle har det ju för brandmännen,
liksom för andra arbetare iute funnits någon
annan råd än att begära dyrtidstillägg, hvilket

TIDAHOLM'S
NYA
LAST- OCH BRANDKÄRS-
AUTOMOBILER

NY ÖVERLÄGSEN KONSTRUKTION.
DRIFTSÄKER. EKONOMISK.

GENERALAGENTER:
CRONSTEDT, KASTENGREN & CO
(Församler Mercedes Automobilagenter).
BIRGERJÄRLSGATAN 6. STOCKHOLM.
ALLA SLAG AV AVTOTTILLBEHÖR...

på en del platser varit förenadt med ett olidligt besvär samt trakasserier från de styrandes sida. I nästan alla arbetsgrenar så finnes ju, som vi veta, sammanslutningar, s. k. fackföreningar, hvilka i sin mån äro representerade af styrelser, som vid eventuella arbetskonflikter taga hand om sina medlemmars underhandlingar med arbetsgifvarne, och för densamma i de flesta fall för arbetarne till ett gynnsamt resultat.

Vi inom brandmannayrket ha också en sammanslutning ett s. k. brandmannaförbund, så det tyckes att vi ej skulle behöfva stå efter i dylika fall. Tyvärr är det nog så att vi ej har något stöd af förbundet vid sådana tillfällen då det mest kan behöfvas, nämligen vid löneafstal.

Att förbundet i hufvudsak ej är till för sådana ändamål kan nog vara sant och är det att beklaga, men intressant skulle vara att veta hvad egentligen förbundet och dess styrelse har för uppgift att fylla.

Det kan ej hjälpas, att det under sådana förhållanden som dessa krigsår fört med sig, om man börjar att tänka litet på att vi brandmän, som tillhöra förbundet, också skulle hafva en styrelse att vända oss till, vid de svårigheter som vi ej ha kunnat undvika att komma i då det behöfts att få vår ekonomiska fråga ordnad. Sant är, att det är ingen som anlitat styrelsen vid sådana fall, men det har nog ej varit så godt att göra det då ingen vetat var den funnits. Vi ha nu på ett helt år inte haft ett livstecken från styrelsen så man kan ej låta bli att tänka med vemod på det förbund man tillhör.

Styrelsen har nog tyvärr ej kunnat gjort något åt de frågor som ofvan berörts, men en liten uppmuntran har det nog varit om det genom vår tidning kommit en, om aldrig så liten underrättelse från den, så att man åtminstone vetat att den funnits till. Om man nu tänker sig de unga föreningar som i år ingått i förbundet och som alldeles gifvet hade beräknat att få någon hjälp från förbundet i ett eller annat hänseende, så kan man ej efter en sådan behandling från styrelsens sida, undra på om man ett år tröttnar och söker sig in i andra sammanslutningar där deras intressen bevakas på ett bättre sätt än hvad här är fallet. Många gamla föreningar har ju också tyvärr redan öfvergått till Kommunalarbetsareförbundet och man kan ej förvänta sig öfver om andra följa exemplet.

Det tyckes nog att styrelsen själf skulle börja inse att det är på väg till upplösning inom förbundet, men det bekommer viest inte styrelsemedlemmarne det minsta, och därför

vore det nog bäst att få försöka om det ej genom en ny styrelse kunde åstadkommas ett resultat som kunde bringa förbundet framåt och inte som nu är fallet bakåt. Hvad vi brandmän för närvarande behöfva är ett förbund som är ställt på sådana grunder så att det verkligen kan göra sig gällande vid de tillfällen då medlemmarne behöfva stöd från deras sida.

Vi medlemmar i förbundet vädja till styrelsen, att vidtaga sådana åtgärder, att vi kunna fullt lita på densamma och få den hjälp som vi behöfva, då skall också Svenska Brandmannaförbundet, blifva ett stort och för medlemmarna välsignelsebringande förbund, som verkligen kan göra sådana brandmän af oss, som samhället kan lita på och som vi också i själ och hjärta önska att vara.

Mariestad i december 1918.

O. H. Carlsson.

Ordförande för Mariestads brandkårs kamratförening.

Lediga platser.

Till följd af ökning af brandkårens numerar finnes från 1 januari 1919 vid Eskilstuna Brandkår platser lediga för tvänne ogifta

Brandmän.

Yrkesmän eller kunniga i linjearbeten och brandtelegrafskötsel äga företräde.

Löneformåner: Grundlön 1,260 kr. med tre ålders tillägg å 180 kr. efter 3, 6 o. 9 års tjänst.

Fri kost, uniform och kaserninkvartering.

Härtill kommer af stadsfullmäktige eventuellt beslutadt dyrtidstillägg. Under 1918 har detta utgått med 40 procent af kont. lönen.

Arsökningar af följda af fräjd, läkare och tjänstebetyg ställas till

Brandchefen, Eskilstuna.

Vid Södertelge brandkår finnes tillföljd af kårens ökning tvänne platser lediga för ogifta

BRANDMÄN.

att tillträdas den 1 januari 1919.

Maskin- o. motorkunniga personer äga företräde.

Nuvarande löneformåner äro:

Grundlön 1,500 kr. pr år med fyra ålders tillägg å 125 kr. efter 3, 6, 9 och 12 års tjänst.

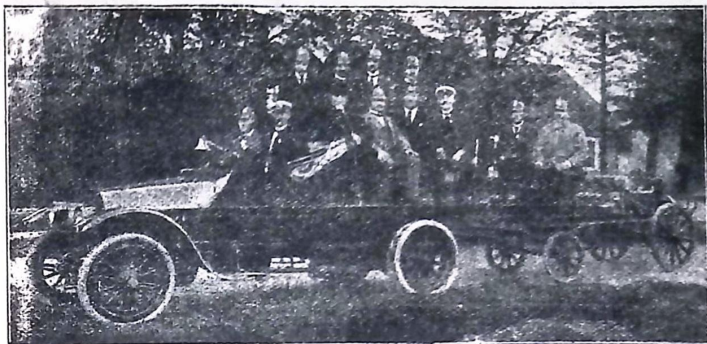
Dyrtidstillägg utgår med 20 proc. af grundlön jämte 50 kr. pr månad.

Förslag om löneröglering föreligger.

Vidare upplysningar lämnas av

Brandchefen.

"Släckningståget" vid Tågarps frivilliga brandkår.

Nyanskaffning.

Äfven de frivilliga brandkärerna börja nu att automobilisera. Så har Tågarps F. B. nyligen erhållit ett s. k. "släckningståg" öfver vilket vi här lämna en bild.

Som synes utgör bilen en kombi manskaps- och redskapsbil. Efter densamma är kopplad en fyrhjulig Ludvigsbergs Penta-R-volverspruta om 600 ml. kapacitet. Vid ankomsten till brandstället avkopplas sprutan från bilen. Såväl bil som spruta äro levererade af Motor Industri A.-B., Malmö.

* * *

Det hela tyckes också mycket solidt och bra men hade enl. vår mening särskild sp. uti här varit öfverflödig. Saken hade ju betydligt förenklats om till bilens motor kopplats en lika stor pump då hade man ju sluppit hela vagnsunderredet till sprutan såväl som särskild motor. På Skånes förstklassiga vägar finnes ju alla utsikter att komma fram, äfven med ett ganska tungt bilfordon, och ansträngningen för bilens motor hade blifvit mindre. När en bil skall i tjänstgöras m. bogserare kräfves gifvetvis större kraftutveckling af vagnens motor liksom ock slitage på ringarne blir hårdare. Fördelen med tvänne fordon är dock att bilen ej behöfver "bindas" för pumpningsändamål när så-skild spruta finnes utan kan placeras närmare tillhands vid brandstället. Är bilen utrustad med pump måste ju om "vattentaget" ligger ett stycke från brandplatsen materielen å bilen aflockas innan densamma placeras vid vattenstället.

Vid anskaffandet af dylik brandtiralj, såsom sprutor, bilar o. d. måste naturligtvis hänsyn tas till de "lokale forhold" hvilket gifvetvis vederbörande bäst känna själfva. Vi ha endast i ofvannämda velat säga vår mening om saken.

Red.

Svår gasexplosion.

Den 10 december inträffade en svårare gasexplosion hos lantbrukare N. Mattsson i Tostarp, Gilleberga, varvid en dotter på 13 år dödades och en son på 6 år erhöi så svåra sår att föga hopp om hans vederfående finnes. Två söner å respektive 15 och 18 år erhöi lindrigare skador, varjämte en 18 årig yngling, son till en lantbrukare i trakten, fick ena benet brutet. De skadade ha förts till lasarettet i Landskrona.

Gasbehållaren var placerad i källaren och någon läcka hade uppstått, och då Mattsson skulle undersöka denna, inträffade olyckan. Golvet och väggarna till två rum blevo svårt ramponerade. Mattsson själf erhöi lindrigare skador. Hustruo, en dotter och jungfrun uppehöi sig för tillfället i köket och undkommo därigenom olyckan.

Gynna

Svensk Brandkårs-Tidnings

annonsörer!

Henrikssons prisbel. motorsprutor

Försäljas genom

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSAFFÄREN

E. BERGSTRÖM & Co.

STOCKHOLM K.

Telegramadress: "Ideal".

Rikstelefon 2258.

HENRIKSSONS BRANDSLÄCKARE

RAPID & PUMP-RAPID

samt Brandsläckaren n:o 76, modell 1914, 12 liter. Ny för året.

Samtliga godkända af Tarifföreningen.

Försäljas genom

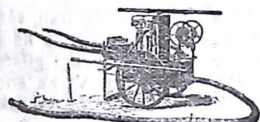
HUGO KNOCHENHAUER, Stockholm.

Telegramadress: Knochenhauer.

Rikstelefon 5799.

Pump-Rapid

Telegraf-adr.:
Sprutbolaget

HENRIKSSONS

Prisbelönta
Handkraftsprutor

försäljas genom

Hrr Järn- & Redskapshandlare

samt i parti från fabriken.

A.-B. S. HENRIKSSONS Sprutfabrik,

och Mekaniska Verkstad.

STOCKHOLM 4.

Rikstelefon
6053

Billmans Fabriks- & Handels-Aktiebolag

REGERINGSGATAN 88

STOCKHOLM

Telegrafadress: "BILLMANS R. T. 4811"

ALLM. TEL. 4480.

RIKSTEL. 4811.

BRANDREDSKAP

AF ALLA SLAG.

Allarmhorn

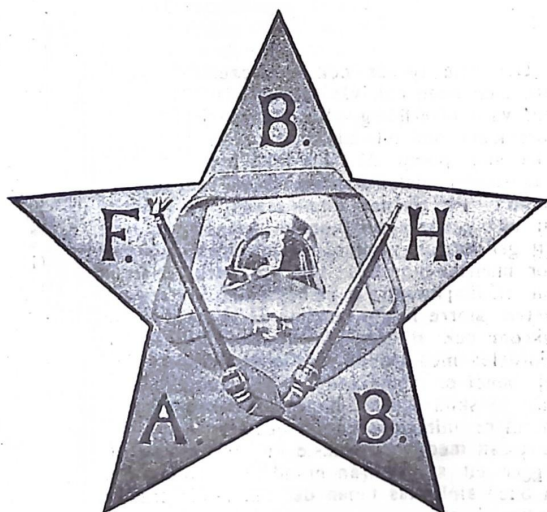
af Stockholms modell, förnicklade,
finnes åter i lager.

Uppgör förslag till utrustningar.

Lämnar kostnadsförslag.

Katalog på begäran.

Erhållit 2 Guld- och 20 Silfvermedaljer.

Hjältar bland amerikanska brandmän.

För någon tid sedan kunde vi berätta några episoder från amerikanska brandkårer under deras arbete vid större eldsvådor och hjälte dåd som därvid utfördes. Vi äro nu i tillfälle att änyo bjuda på något liknande. "Fyndet" hafva vi gjort i en gammal tidskrift för 1894. Det kan ju kanske intressera våra brandmän att få läsa något äkta "amerikanskt"

Den märkligaste eldsvådan i Newyork under det senaste decenniet torde vara Hotell Royals brand den 7 februari 1892. Elden utbröt vid 3 tiden på morgonen, då nästan alla i hotellet lågo i sömn. Den hade uppkommit i själfva hisstrumman, hvaromkring hufvudtrappan var anbragt, så att denna väg blifvit fullständigt blockerad. Den förste, som varsnade o yckan, var hotellets maskinist, som dock ej kunde göra någonting annat än alarmera brandkåren, då elden grep omkring sig med en förfärande hastighet.

Men under tiden sofvo hotellets gäster, utan der ringaste aning om faran. Hur kunna väcka dem, då trappan var afsprådd af elden!

En lycklig tillfällighet kom till hjälp. Utanför hotel et gick en viaduktbina öfver gatan. En lokomotivförare å denna hade varsnat eldfaran, lät sitt tåg stanna och blåste i ånghvislan för att väcka de sovande i den brinnande byggnaden. Han lyckades i sin afsikt. Män och kvinnor i nattdräkter trängdes snart i fönstren, ropande på hjälp.

Nu hade också brandkåren anländt till platsen och börjat sitt räddningsarbete. Det var ett hårdt arbete, som vid detta fullkomligt krötes med framgång, ty omkring ett halft hundratal människor måste lämnas att omkomma i lågorna, men sällan, om någonsin, torde i brandväsandets historia så många prof på själfuppoffring och dödsförakt hos manskapet hafva afgifvits som vid detta tillfälle.

En amerikansk journalist berättade härom året i "The Century Magazine" om ett par räddningsbragder, som vid detta tillfälle utfördes af dåvarande sergeanten, nuvarande kaptenen John Vaughan. Då han anlände till platsen med sin afdelning, stod hotellet redan i ljusan låga från källarvåningen ända upp till taket. Vaughan beredde sig att ånra upp för husväggen, men i samma ögonblick kastade sig en person ned från en ansemlig höjd och

var på ett hår nära att träffa sergeanten, som då afstod från försöket och i stället med sina män sprang upp i den angränsande byggnaden. Där fattade han position i ett fönster närmast det brinnande huset, lutade sig ut och befallde sina män hålla fast i hans ena ben, medan han krökte det andra om en ståltrådsledning, som löpte utefter väggen. På detta sätt gjorde han af sin kropp en levande brygga till det närmaste fönstret i det brinnande hotellet och därpå praktiserade sig tre män och en kvinna lyckligt öfver, stödda af Vaughans ena, fria hand.

Efter utförandet af denna bragd gick Vaughan upp på taket. Röken var så intensiv, att han ej kunde urskilja någonting nedanför sig, men han hörde ett rop på hjälp och ledd af detta varsnade han konturerna af en man, som stod på en fönsterpost i femte våningen. Gården var emellan dem, men Vaughan var genast färdig till beslut och följd af sina män sprang han ned på gatan och upp till taket af det hus, som formade vinkel med hotellygeln. Där stod den hjälplöse mannen nu nedanför honom, endast ett språng skilde dem åt, men ett språng till döds.

"Det är inte lönt", ropade mannen nedanför till Vaughan. "Försök inte! Ni kan ej göra det!"

Vaughan lät sig emellertid ej afskräcka. Han lerade efter ett redskap, en stång eller ett rep och ropade under tiden till mannen:

"Ni skall bara göra, som jag säger. Fatta icke tag i mig, utan lät mig få det första taget."

Han hade sett att mannen bar en stor öfverrock och knöt därvid sin pän.

"Försök inte", ropade likväl den nödsjälde. Ni kan ej rädda mig. Jag stannar här, tills det blir för heit. Då hoppar jag."

Men Vaughan hade redan låtit sina män gripa fast vid sina ben och kastade sig baklänges från takkanten, vid hvilken han blef hängande i knävecken.

"Hopps! Fort!" befallde Vaughan, sträckande ut armarne mot mannen under honom. Denne hoppade och fick tag i Vaughans båda handleder, under det att denne själf fick ett grepp i kragen på mannens ytterrock. Vaughan ropade nu till sina män på taket att hala upp honom. De drogo af alla krafter, men bördan var för tung, de förmådde ej lyfta den en tum. Man hörde hur det knakade i sergeantens rygg, blodet sipprade ur hans mun och näsa, men han gaf ej ett ljud ifrån sig. Elden svedde håret på honom och den, han ville rädda samt brände upp deras rockar, men Vaughan tänkte icke ett enda ögonblick på att släppa sitt tag.

Belågenheten syntes förtviflad. Men plötsligt märkte man hur Vaughan började svänga sin man fram och tillbaka, mer och mer och till

slut lyckades han med en otrolig kraftanstängning att — svänga upp honom till sina män på taket. Dessa, som af ett halvkvädt rop från Vaughan förstår, hvad han åsyftade, voro ej sena att gripa tag i mannen och rycka upp honom till sig samt därefter sergeanten.

Väl i säkerhet på taket lägo de då-allesammans några ögonblick andrutna och uttrötade. Vaughan var den förste, som repade sig och det dröjde icke länge, förrän han åter var i fullt arbete med att rädda andra.

Men hvad han gått igenom var dock för mycket för mänsklig motståndskraft. Han måste redan samma dag föras till sjukhuset, där han blef liggande till långt fram på våren.

Norsk brandman: Carnegiehjälte.

Styrelsen för Carnegies hjältefond har tilldelat Brandchefen i Stavanger, Sverre Gjessing, stiftelsens medalj i silver och en belöning av 500 kr. för det räddningsdåd han utförde den 24 maj i år, i det han vid en eldsvåda i Stavanger räddade en tvåårig gosse från att innebrännas. Brandchef Gjessing är född i Larvik 1880. Innehar en mångsidig utbildning som ingenjör. Efter slutad skolgång genomgick han Hortens tekniska skola, varefter han praktiserade vid flera mekaniska verkstäder i Norge. Därefter genomgick han tekniska högskolan i Hannover och efter att hafva fått sitt ingenjörss-diplom fick han 1907 tillfällig anställning som ingenjör i Münster i Westfalen. Efter en korts tids förlopp fick han fast anställning som konstruktör och assistent och från 1910 som driftingenjör vid vattenverket. År 1912 blef Gjessing utnämnd till brandmästare därstädes och reste, genom ett kommunalt stipendium till Hamburg, Berlin och Chemnitz för att studera vattenverken. I april 1917 fick han anställning som afdelningschef vid Stavangers ingenjörsväsende. Norsk Brandfunktionär Tidning varur vi hämtat ovanstående tillägger i sitt referat:

Vi ha kunnat konstatera att herr Gjessing åtnjuter sina underordnades fulla tillit och aktning. Han har i sin ställning uppträdt förekommande och älskvärdt mot föreningens förtroendeman när denne vänt sig till honom rörande saker som varit under behandling. Denna hans välvilja mot kåren har han också omsatt i handling. På brandplatsen är hans uppträdande prägladt af lugn och kallblodighet och hans dispositioner och order ger intryck af fackmässig erfarenhet.

Som följd häraf blir chefen afhållen af manskapet och med mod och trygghet går kåren under hans ledning i elden. Förtroende mellan befäl och menige inser hvarje brandmans betydelsen af. På detta beror icke minst en brandkårs slagfärdighet. När en brandman vet att hans chef förutom att vara fackman på sitt område också är intresserad af hans materiella välfärd, för kårens arbets- och levnadsvilkor, då grundfästes tanken hos hvarje man om att utföra sitt arbete till belåtenhet, till intresse och lust att fullgöra tjänstens kraf. Vi vill slutligen bringa herr Gjessing en lyckönskan från Norges brandmän i anledning af hans välförtjänta utmärkelse. Det har kastat glans också öfver yrkets arbete och dess verksamhet.

Norsk B.-T.

Oss veterligt är brandchef Gjessing den första skandinaviske brandman som erhållit belöning ur Carnegie-fonden, men vi hoppas att han ej skall bli den sista.

Red.

En som tål vid 30,000 volt.

Övermaskinisten Allard vid Stenkvill Klinte kraftaktiebolag råkade lördagen den 14 dec, då han var sysselsatt med arbete i högspänningstornet vid Klinte kraftstation, komma i beröring med Askledaren, varvid han fick en ström på 30,000 volts spänning genom kroppen. Han föll sanslös ned i tornets trappa, men återkallades efter en stund till medvetande. Vänstra armen och hufvudet föredöde svåra brännskador. Han fördes till Eksjö lasarett och man hyser godt hopp om hans vederfående.

Trelleborgs Gummifabriks Aktiebolag tillverkar sug- och spolslangar samt tekniska Gummivaror af alla slag.

Afdelningskontor och nederlag: **SKEPPSBRON 4, GÖTEBORG.**

"TULLGARN'S" ÅNGSPRUTOR

GRANELLS SYSTEM

Tullgarns Gjuteri & Mek. Verkstads Aktiebolag
Uppsala

Eldsläckningsattiralj

af alla slag samt slangar af Jonsereds oöfverträffliga fabrikat levereras
bäst och billigast af

Ingeniör DAVID GIP

4:de Långgatan n:o 5 . GÖTEBORG

Genom öfverenskommelse granskas all utgående brandattiralj af Öfver-
brandmästarne vid Göteborgs brandkår C. A. & Klaes L. Carlsson.

Ritningar och förslag till brandstationer upprättas på begäran. Praktiskt och billigt.

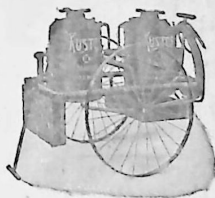
12-litra "Kustos"

Af Tarifföreningen godkända Assurans-Kolsyresprutan

SVENSKT "KUSTOS" SVENSKT
PATENT. FABRIKAT.

Släcker all eld, äfven brinnande benzin.

»Kustos» har vid utställningar såväl i Sverige
som utomlands eröfrat många pris, däraf åtskil-
liga guldmedaljer.

"Kontinuerlig Kustos".

"KONTINUERLIG KUSTOS" är körbar och har 2 st. behållare om 65
liters rymd hvardera. Skötseln är den enklast möjliga. Sprutningen
försiggår utan afbrott och huru länge som helst.

A.-B. ERNST ODENIUS MASKINAFFÄR

Tel.-adr.: ODENIUS.

GÖTEBORG

Rikstel.: 1596. 6935 & 10107.

Brandsignal- anläggningar

af modernaste, tillförlitligaste och mest fulländade system.

Anläggningar utförda i Stockholm, Göteborg och i de flesta öfriga städer och större samhällen i Sverige och Finland.

Kostnadsförslag och beskrifning på begäran.

Allm. Telefonaktiebolaget
L. M. Ericsson

Stockholm

P E N T A M O T O R N

användes för drift af:

Bagerier
Biografer
Dressiner
Flottningspel
Fläktar
Hissar
Kajkranar
Kvarnverk
Kylvagnar
Landsvägsvältar
Lifräddningsbåtar

Mejerier
Mistsirener
Mjölkkningsmaskiner
Motorbåtar
Motordynamos
Motorkompressorer
Motorplogar
Motorpumpar
Motorsprutor
Motorvagnar för
järnv.

Prämar
Smedjor
Stenkrossar
Strålkastare
Svängbroar
Sågverk
Trådlös telegraf
Tryckerier
Tröskverk
Uppfordringsverk
Vinschar